

FLERSTEMT FORSKNINGSSAMARBEID - erfaringer fra SFPR

- Hvorfor ulike erfaringer & stemmer inn i forskningsprosessen?
- Begrep & perspektiver
- Noen eksempler
- Refleksjoner over samarbeidsforskningens vilkår

SFPR

- 22 ansatte – 6 rekruttert inn ut fra sin dobbeltkompetanse
- Bred fag/forskn./erfaringsbakgrunn
- 3 NFR-prosjekter, 15 forskningsprosjekter (evaluering)
- Ulike samarbeidsformer
 - «brukerstyrte», forsker med erfaringskunnskap, kompetansegrupper

<http://www.hbv.no/forskning/sentra/psykisk-helse-og-rus/>

Diskusjoner i fokus hos OSS...

- Fire stemmer....hvordan gi plass..
- Begrep?
- Hvordan samarbeide i systematisk kunnskapsutvikling?
- Hvordan «bruke» erfaringsrikdommen?
- Ikke *en* «modell»....levende uro....
- Kritisk refleksjon.....
- Forskningspolitikk

Demokratisk...

Demokrati: sammensatt av de greske ordene demos (folk) og kratia (styre eller autoritet)

Folket skal gis autoritet

Sunt & viktig prinsipp i kunnskapsutvikling & tilgjengelighet av ny kunnskap

- Fokus endres (tema, prosessen, formidlingen)
- Problem: dominans av fag & forskerstemmer i forskning og formidling
- Problem: utydelig forskningspolitikk

Kjennetegn ved forskning

- De som det 'forskes på' har ikke tatt initiativet
- Forskningen kan forsterke opplevelsen av over- og underordning – hvem som vet best....hva som er 'sant'
- Når data har blitt samlet inn og analysert, blir de først og fremst brukt av forskernes og deres institusjoners formål. De som blir gjenstand for forskningen har ingen innflytelse over slike forhold.

Ole Petter Askheim

Forsiktig politisk satsning...

Stortingsmeldingen *God kvalitet – trygge tjenester* : «Når brukere inkluderes i hele forskningsprosessen, vil forskningen i større grad reflektere brukerens behov og synspunkter, og med større sikkerhet gi ny kunnskap som kan komme til nytte i helse- og omsorgstjenesten. **Det er behov for å legge til rette for økt brukermedvirkning i alle ledd i forskningsprosessen.»**

Meld. St. 10. (2012–2013)

HOD 2013

De regionale helseforetakene har i samarbeid, og under ledelse av Helse Nord RHF, **utarbeidet retningslinjer og iverksatt tiltak for større grad av brukermedvirkning i forskningens ulike faser.** Retningslinjene er forankret i Nasjonal samarbeidsgruppe for helseforskning.

Oppdragsdokument 2013

Forslag til retningslinjer og tiltak – en blanding av ”skal” og ”bør”

Brukerrepresentanter i faste forskningsutvalg ved alle helseforetak og større klinikker & i i **arbeidsgrupper** (1-2, faste medlemmer eller observatører)

Direkte brukermedvirkning i **forskningsprosjekter** der det er **relevant**.

Brukere som **medforskere** i noen tilfeller

Helse Nords brukerkonferanse 2014

14.mai 2014

Fortsettelse - forslag

I **søknadene** om støtte til forskning fra foretakene / samarbeidsorganene skal det være en beskrivelse av hvem sluttbruker av resultatene av forskningsprosjektet er og en redegjørelse for i hvilken grad sluttbruker er involvert i planlegging og gjennomføring av prosjektet, eventuelt hvorfor dette ikke er relevant.

RHF og HF må sørge for **opplæring** av brukere i forskning, i samarbeid med brukere, og sette av ressurser til det

Opplæring fokusere på: Rollen som brukerrepresentant, forskningsmetode, forskningsprosessen

Også opplæring og bevisstgjøring av forskere om å ta med brukere

Kartlegges omfanget av brukermedv. i forskning helseforetakene på alle nivå innen 31.12 2014

Begreper, perspektiver og eksempler

Hvilken rolle skal personer med bruker-/erfaringskompetanse ha i forskningen?

- Hva er en «bruker»?
- Hvilken kunnskap etterspørres?
- En vanskelig rolle?

Ulike former for samarbeidsbasert forskning

Eksempler på samarbeidsbasert forskning

Hva er forskjellen på deg og meg?

- Alle har en psykisk helse – og til en viss grad uhelse
- Definisjon fra en internasjonal reviewundersøkelse:

”Brukere er personer med psykiske lidelser som identifiserer seg som sådan, og som har brukt psykisk helsetjenester” (Doughty & Tse, 2011).

- Handler det om solidaritet og identitet?

Hvilken erfarings- /brukerkunnskap etterspørres?

- Kunnskap om et spesielt fenomen (angst, depresjon, stemmehøring, spiseforstyrrelse, m.v.) (lidelseserfaring)
- Kunnskapen ved å være bruker på et bestemt tjenestested (faktisk bruker)
- Kunnskapen som finnes i en brukerorganisasjon og kunnskapen som erverves gjennom representasjon (brukerrepresentant)
- Brukererfaring og fagkompetanse (“dobbeltkompetanse”)

”Dobbeltkompetanse”

- Når er brukerkunnskapen i bruk, og når er den faglige kunnskapen i bruk?
- Står forskeren med dobbeltkompetanse i fare for å miste «utenfrablikket» eller legitimitet i brukerbevegelsen, om fagkompetansen flagges for sterkt og brukerererfaringen for lite?
- Og omvendt: Blir den «faglige» statusen devaluert når man blir presentert med «dobbeltkompetanse»?
- Demystifisering av medforskerrollen: Standpunktteori

Samarbeidsbasert forskning

Ulike begreper:

- Brukerinvolvert forskning
- Medforskning
- Deltagerbasert (aksjons)forskning (PAR)
- Forske med – forske på

Samarbeidsbasert forskning

Ulike samarbeidsformer/grader av samarbeid:

- Informasjon
- Konsultasjon
- Likeverdig samarbeid (partnerskap)
- Brukerkontroll

Samarbeidsbasert forskning – eksempler fra SFPR

«Handlingsorientert forskningssamarbeid («Co-operative inquiry»)

- Senterets «måte» å gjøre aksjonsforskning på
- Eks.: «Askerprosjektet» er samarbeidsbasert gjennom å etablere
 - forskergruppe
 - kompetansegruppe
 - styringsgruppe

Samarbeidsbasert forskning – eksempler fra SFPR

- Få av prosjektene er satt i gang med utgangspunkt i brukerstemmene
- To brukerstyrte prosjekter
 - Tilhørighet og medborgerskap
 - Ut i arbeidslivet på egne premisser

SFPR

- Samarb basert forskning er et satsningsområde & inkludert i alle våre søknader
- Videreutdanning i samarbeidsbasert forskning
- Arbeider med begreper, « hva er kunnskap» , «hvordan utvikles kunnskap», kunnskapsposisjoner, psykisk helsearbeid, forskning i og med praksis, fire stemmer
- Ulike former vokser seg fram.....ikke *en* «brukerstemme» eller *en* «modell

Etablere fellesarenaer

Recoveryverkstedene i Asker

- Utvikle og tilby recoverybaserte dialogarenaer og temagrupper som kan støtte personers bedrings- og mestringsprosesser
- Styrke recoverykunnskapen og utvikling av recoveryorienterte tjenester og praksisformer
- Utvikle arbeidsformer innen recovery som kan inspirere andre kommuner
- Forskningsbasert evaluering

Refleksjoner....

- Utfordres de tradisjonelle forskningsmetoder?
- Redefineres problemene og settes inn i en større sammenheng?
- «Forskningspolitikken- mye retorikk & symbolsk endring
- Nasjonal oversikt (hvor/finansiering/ samarbeider/erfaringer)
- Eget forskningsprogram